

DILLING LARS

JUTELMIA

Lars Dilling

Jutelmia

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=24621197

Jutelmia:

Содержание

IKÄVÄ JUTTU	4
1.	4
2.	10
3.	18
4.	25
5.	35
Конец ознакомительного фрагмента.	42

Lars Dilling

Jutelmia

IKÄVÄ JUTTU

1.

Rasmussenin perhe

Grönlidin patrona Rasmussen oli mies, jota onni aina oli suositellut.

Paitse kaunista maataloa ja muutamia tuhansia taalareja korkoja, jotka hän oli perinyt isältänsä, nimismies Rasmussen-vainajalta, oli herra Rasmussenilla ollut sekin onni, että hän oli saanut vaimon.

Koska tämän viimeksimainitun onnen voi melkein kuka tahansa saavuttaa, ja se useinkin asianhaarain mukaan pidetään onnettomuutena, täytyy minun kiireimmiten lisätä, että hän oli saanut kiltin, hienon ja oivallisen vaimon, mikä ei satu joka miehen osaksi.

Paitse kaikkia näitä hyviä ominaisuuksia oli Rasmussenin matamilla vielä yksi, joka oikeastaan olisi ollut kaikkein ensiksi nimitettävä: hän oli hyvin sivistynyt.

Hän oli nimittäin kymmenen vuotta ollut emäntäpiikana erään amtmanni Falkin luona, mutta oli, naimisiin jouduttuansa, niin usein kertonut olleensa siellä seuranaisena, että hän lopulta itsekin sen melkein uskoi.

Asia oli niin että hän kahdeksantoista vuoden ikäisenä oli tullut amtmannin perheeseen, ja nämä, jotka olivat ystävällisiä ja suoraluontoisia ihmisiä, kohtelivat häntä paremmin sukulaisena kuin palvelijana.

Hän söi heidän pöydässensä ja oli aina sisällä askareet kyökissä suoritettuansa, ja amtmannin tytär, joka oli paria vuotta nuorempi kuin neitsyt, oli hauskuudekseen väliin olevinansa opettajatar ja antoi muutamia pisaroita omasta viisaudestansa tipahdella hänellekin, ja neitsyt Pedersen, niinkuin häntä siihen aikaan nimitettiin, pääsi niinkin pitkälle opissa, että taisi lausua franskankieliset nimet romaneissa, soitti "Ukko Noaa" ja eräitä muita helppoja kappaleita pianolla ja lauloi koko joukon lauluja – muun muassa pari italialaistakin – yhtä epätarkasti kuin neiti Falk itse, eikä enempää voinutkaan vaatia emäntäpiialta.

Hän läheni jo pitkin askelin naimattomille naisille niin kovin peloittavaa kahdeksattakolmatta ikävuotta eikä yhtään kosijaa ollut vielä ilmaantunut; silloin tuli Rasmussen amtmannille pehtoriksi.

Hän alkoi heti niin innokkaasti neitsyen suloja ja keittotaitoa ihaella, että hän jo eräänä päivänä kysäsi tältä, tahtoisiko hän ruveta elinajaksensa hänen emännöitsijäksensä, ja neitsyt antoi myöntävän vastauksen.

Rasmussen oli varakas, kaunis nuori mies, ja ainoa vika, jonka neitsyt hänessä saattoi löytää, oli että hänen nimensä oli Rasmussen.

Hän oli nimittäin aina uneksunut saavansa muuttaa arkipäiväisen nimensä Pedersenin joksikin oikein ylhäiseksi tahi ainakin joksikin, jolla ei olisi tuota inhoittavaa alhaisoa osoittavaa päätettä "sen".

Mutta kun on emäntäpiikana ja ikää kahdeksankolmatta vuotta, ei saa niin liioin saivarrella miestä valitessa, etenkin kun ei ole useita valittavissa.

Siksipä neitsyt Pedersen aivan lyhyen mietintöajan perästä päätti tehdä herra Rasmussenin onnelliseksi antamalla hänelle kätensä ja sydämensä.

Puoli vuotta myöhemmin kuoli vanha nimismies Rasmussen ja jätti talon perinnöksi pojallensa, ja "kun vuosi oli kulunut," niinkuin romaaneissa luetaan, tapahtui nuoren, Pederseninä syntyneen, Rasmussenin matamin juhlallinen tulo Grönlidiin paikan uutena valtiattarena.

Kun valloittaja marssii sisään, on vanha valtias tavallisesti pakoitettu väistymään tieltä, ja niin kävi Grönlidissäkin.

Vanha Rasmussenin matami, nimismiehen leski, vetäytyi, murtunein sydämmin ja kuljettaen mukanaan kymmenen kuormallista muuttokaluja, tieltä pois naapuritaloon Granholtiin, joka niinikään oli ollut hänen mies-vainajansa oma.

Täällä oli hänen määrä, kuten katkerasti surevan lesken tulee ja sopii, viettää loput elinpäivänsä yksinäisyydessä.

Rasmussenin matami oli ankara nainen, joka oli tottunut hallitsemaan sekä miestänsä että taloa, eikä hän milloinkaan ollut ajatellut mahdolliseksi että hän tulisi pakoitetuksi luopumaan vallastansa.

Eipä koskaan ollut hänen mieleensä joutunut, että hänen poikansa saattaisi olla niin yksinkertainen että naiseksi, kun hänellä oli niin järkevä äiti taloa hoitamassa.

Ja jospa hän vihdoinkin tekisikin sen, niin saattaisihan hän kuitenkin löytää naisen, joka paremmin sopisi hänelle kuin sellainen, joka oli ollut seuranaisena tahi jonakin sellaisena eikä tietysti ymmärtänyt rahtuakaan oikeasta maataloudesta.

Suuresti murheissaan odotti siis vanha Rasmussenin matami miniänsä tuloa Grönlidiin, ja tämä hänen murheensa muuttui aivan synkäksi epätoivoksi, kun mainittu nainen näyttäisi olevansa ylhäisömielinen olento vaaleassa hameessa, kultainen rannerengas vasemmassa käsiranteessa ja samanlainen helmistä oikeassa.

Vanha Rasmussenin matami otti siksi miniänsä vastaan hyvin kylmästi, kietouksi arvollisuutensa vaippaan ja vetäysi, kuten ennen on sanottu, pois tieltä Granholtiin, jossa hän asettui vahvaan asemaan ja josta hän joka päivä lähetti vakoja tarkastamaan vihollisen vähimpiäkin liikkeitä.

Ensimmäinen sanoma kertoi, että nuori Rasmussenin matami oli karkoittanut kaikki koreat mahongnyppitteiset kuninkaat, apostolit ja pyhät neitsyet salista ynnä muutamat vetoarkut ja piirongit.

Vanha Rasmussenin matami pudisti murheellisesti päätänsä ja antoi, keskusteltua vihollisen kanssa, käskyn osoittaa maanpaossa oleville kuninkaille, apostoleille ja pyhille neitsyeille vakinaiseksi olopaikaksi seinät Granholtin salissa.

Toinen viesti ilmoitti, että valkoinen uudinsänky, joka ennen oli ollut salin etevin kaunistus, niinkään oli saanut karkoitustuomion.

"Voi tuota petoa!" sanoi vanha matami itkuäänin. "Siinä oli viisi pulsteria ja yhdeksän päänalustyynyä!"

Hän olisi varmaan yhtä vieraanvaraisesti avannut huoneensa untuvapulstereille ja päänalustyynyille kuin maanpaossa oleville kuninkaille, mutta hän sai kuulla, että sekä sänky että patjat olivat saaneet paikan Grönlidin vierashuoneessa, ja siksi sen täytyi jäädä.

Kolmas Jopinsanoma kertoi, että nuori matami oli ostanut vanhan pianon ja uudet huonekalut saliin.

Kun viesti tuli tuoden tämän uutisen, istui vanha Rasmussenin matami takan vieressä ja piti silmällä kermalla täytettyä kastrullia.

Kun tämä hirmuinen sanoma soi hänen korviinsa, jäykistyi hän aivan ja antoi kamalassa välinpitämättömyydessä kastrullin kiehahtaa yli, suureksi kauhistukseksi piioille ja suureksi iloksi kissalle.

"Vaimo vie hänet perikatoon!" huudahti eukko. "Ennenkuin vuosi on lopussa, on hän kerjäläinen."

Siitä pitäen ei vanha Rasmussenin matami kuitenkaan kuullut

muuta kuin hyvää miniästänsä. Asia oli niin, että nuori Rasmussenin matami ei suinkaan ollut niin mahdoton eli toisin sanoen niin kopea kuin miltä hän tahtoi näyttää. Hän oli tottunut tekemään työtä amtmannin talossa eikä hän Grönlidissäkään istunut kädet ristissä.

Hän puuhaili aamusta iltaan kyökissä ja kellarissa – lyhyesti sanoen, oli koko viikon emäntäpiikana, ja ainoastaan sunnuntaisin tahi kun oli vieraita, tuli seuranainen näkyviin. Tämän uutteruutensa ja hyvän järjestyksensä kautta saattoi hän talouden Grönlidissä aivan oivalliselle kannalle.

Tämä vaikutti paljon anopin lepyttämiseksi, joka ei suinkaan ollut vääryyttä rakastava eikä paha. Jopa hän meni niinkin pitkälle, että hän puolusteli miniätä uusien huonekalujenkin suhteen.

"Eikä oikeastaan ollutkaan niin kummallista, että Maria tahtoi uudet," sanoi hän, "sillä vanhat olivatkin todella huonot, ja Rasmussenilla on varaa ostaa uudet. Ja mitä taas tuohon pianoon tulee, niin se on oikein hieno huonekalu talossa pitää, kun ei vaan menetetä koko aikaa sen soittamiseen."

2.

Perhe lisääntyy

Vuoden kuluttua tapahtui kuitenkin jotakin, joka enemmän kuin mikään muu vaikutti vanhan Rasmussenin matamin lähentämiseksi vastanaituihin, vaikka se samalla antoi aiheetta pitämään riitaa yhä vireillä anopin ja miniän kesken.

Nuori Rasmussenin matami synnytti nimittäin tytön, jota isä ja mummo jo jotenkin nuorena, neljän päivän iässä, pitivät oikein ihmeenä mitä älyyn ja ymmärrykseen tuli.

Rasmussen väitti tytön parkaisevan, kun hän sanoi "puh!" ja hymyilevän, kun hän sanoi "ti-tuu!"

Vanha Rasmussenin matami, joka vastaiseksi oli asuttunut Grönlidiin miniän sairauden aikana, käveli edestakaisin lattialla tuuditellen pienoista käsivarsillaan, ja lauloi äänellä, joka soi kuin torninvartian:

"Nuku, sydänpäpynen!
Nuku, kun ma laulelen."

Rasmussen kuunteli laulua myöntävästi nyökäyttäen päätään, ikäänkuin hän olisi tahtonut siten osoittaa kaikesta sydämmestä samaa toivovansa.

"Anna minun kantaa häntä vähäsen," pyysi hän.

"Ota hänet kaikkiin mokomin varovasti äläkä vaan pudota

hätä," varoitteli mummo ja antoi hänelle lapsen, ikäänkuin se olisi ollut munanyytti.

"Kenenkä näköinen hän oikeastaan onkaan?" kysyi isä katsellen tyttärtänsä ihastunein silmäyksin.

"Hän on sinun näköisesi," vakuutti eukko. "Eikä niin paljon sinun kuin isäsi, Rasmussen vainajan," lisäsi hän syvämielisesti ja kunnioitti nimismiehen muistoa syvällä huokauksella.

"Ti-tuu!" sanoi Rasmussen veitikkamaisesti.

Hymyilyn sijasta parkasi pienoinen aika tavalla.

"Sitä odotin juuri," sanoi vanha matami nuhdellen. "Et sinä osaa lapsia hoitaa. Tule minulle, sinä Olina," sanoi hän ja ojensi kätensä lasta kohti.

"Hän ei ilmoisna ikänä ole saapa nimekseen Olinaa," lausui nuori Rasmussenin matami närkästyen.

Hän oli koko ajan maannut vaiti ja seurannut lasta silmillään, mutta näki nyt olevan syytä yhtyä puheeseen.

"Minkä hän muutoin saisi nimeksi?" kysyi mummo. "Eikö ole sekä hänen isänsä että vaarinsa nimi Ole, ja enkö minä itsekkin ole ristitty Olina Petrinaksi? Luulisinpa ettei hänellä ole ketään läheisempää kenenkä nimen saisi."

"Hänen nimensä on oleva Tekla Aurelia Falk-Rasmussen, kirjoitettuna väliviivan kanssa," virkkoi äiti ja vaipui väsyneenä takaisin patjoille.

Mutta pikku Tekla tahi Olina, tahikka mikä hänen nimeksensä nyt tulisikaan, parkui parkumistaan ja häiritsi siten väittelyä.

Kuukaus myöhemmin oli pienoinen ristittävä, ja neiti Tekla Falk, amtmannin tytär, oli myöskin kutsuttu olemaan läsnä tässä juhlallisessa toimessa.

Kuitenkaan ei ollut vielä nimestä sovintoa syntynyt. Vanha Rasmussenin matami oli aikoja sitten palannut takaisin Granholtiin, mutta kävi usein Grönlidissä, ja joka kerta kun hän oli siellä, syntyi tavallisesti kina siitä, mikä ei kuitenkaan konsaan mihinkään päätökseen johtanut.

Rasmussen itse pysyi aina puolueettomana. Hän kunnioitti suuresti molempia asianomaisia eikä uskaltanut sen vuoksi lausua ajatustaan kumpaisellekaan.

Ylimalkaan tahtoi hän kuitenkin melkein aina mitä hänen vaimonsa tahtoi; mutta kuitenkaan ei saa luulla että tämä oli mikään hirmuvaltias.

Tosin löytyi niitäkin, jotka sitä väittivät, mutta se oli pelkkää panettelua.

Eräänä päivänä, kun eukko ei ollut pitkään aikaan siellä käynyt, käytti nuori Rasmussenin matami tilaisuutta kehoittaaksensa miestään lähtemään pappilaan ja pyytämään lapsen kastamista.

Kun Rasmussenin oli vaikea muistaa nimiä, kirjoitti hänen vaimonsa somilla kirjaimilla Tekla Aurelia Falk paperille.

Rasmussen pani sen muistikirjaansa ja muistikirjan lakkariin ja meni sitten ylös omaan kamariinsa vähän siistimään itseänsä, renkipojan valjastaessa uusien kääsien eteen.

Hänen sitä juuri tehdessä tuli vanha matami pihaan.

"Lähteekö Rasmussen kylään, Hannu?" kysäsi tämä.

"Lähtee, hän menee pappilaan kirjoituttamaan lasta kastettavaksi," vastasi Hannu.

Rouva puri huulet yhteen ja astui saliin. Täällä kohtasi hän miniänsä.

"Hyvää päivää, lapsukainen," sanoi vanha Rasmussenin matami ystävällisesti.

"Jumal'antakoon, anoppi," sanoi nuori Rasmussenin matami kasvot niin kauhistuneen näköisinä, juuri kuin nimismies-vainaja olisi tullut toisesta maailmasta toimittamaan ryöstöä talossa.

"Tänään on kauhea helle," sanoi vanha matami huomaamatta, kuten näytti, miniän hämmennystä.

"Hirmuinen helle," huokasi nuori matami. "Ettekö heitä pois hattuanne?"

"En, kiitos vaan. Tulen kaupungista ja olen matkalla oikopäätä kotia."

"Nyt olen valmis," sanoi Rasmussen astuen huoneeseen.

"Lähdetkö minne?" kysäsi hänen äitinsä.

"Hän menee pappilaan," sanoi nuori vaimo epätoivoisen rohkeudella, päättäen taistella viimeiseen saakka.

"Se oli hyvä, sittehän pääsen samalla hevosella kotia. Mutta ensin täytyy minun suudella pienoista."

"Hän nukkuu," sanoi äiti.

"No niin, jääköön sitten toistaiseksi. Tule nyt, Ole, ei sinun tarvitse minua odottaa," lisäsi hän ja meni ulos.

Kun äiti ja poika olivat nousseet kääseihin, sanoi nuori

matami:

"Nyt olemme määränneet hänen nimensä."

"Minun puolestani saat kernaasti antaa hänelle vaikka Bismarckin nimeksi," sanoi vanha Rasmussenin matami näreästi, ja he läksivät.

"Vihdoin sain tahtoni perille," sanoi nuori matami ja katsoi heidän jälkeensä. "Hän oli tosin suutuksissaan, mutta tyyntyi kuitenkin nähdessään ettei ollut apua mistään yrityksistä."

Mutta Rasmussenin hepo kiidätti pappilaan, joka oli puolitiessä Granholtista Grönlidiin.

Kun he joutuivat perille, sanoi vanha matami: "Hevosen sidomme kiinni tänne pihaan. Minä poikkean myöskin pappilaan, sillä minulla on myöskin vähän puhuttavaa rouvan kanssa."

"En millään ehdolla tohdi jättää nuorta, virkkua hevosta yksin tänne," sanoi Rasmussen. "Täytyy kutsua renkejä katsomaan sitä."

"Näethän että kaikki väki on alhaalla pellolla," sanoi hänen äitinsä.

"Mutta enkö minä voi toimittaa asiaasi, kun sinä pidät hevosta?"

"Miks ei, on vaan sanottava papille, että tahdon tyttörievun kastetuksi ensi sunnuntaina, ja annettava hänelle nämä 20 kruunua ja tämä paperi, jossa on lapsen nimi."

"Voinhan minä sen aivan hyvin toimittaa."

"Mitä sanotte nimestä?" kysäsi poika levottomasti.

"Minä sanon, että kun lapset saavat tahtonsa perille, eivät he itke." Lausuen tämän oraakelivastauksen laskeusi äiti alas rattailta ja meni pappilaan.

Kotvasen kuluttua palasi hän takaisin.

"Pappi lähetti terveisiä ja käski kiittämään rahasta ja sanomaan, että hän on valmis kastamaan vaikka kymmenen lasta sinulle, jos vaan tahdot. Olisi itsekin tullut ulos kiittämään sinua, mutta kun hän parast'aikaa tutkisteli saarnaansa sunnuntaiksi, arvelin ettei maksanut vaivata itseänsä."

"Ei, hänen ei tarvinnut laisinkaan," sanoi Rasmussen sydämmen pohjasta mielissään äidin sovinnollisesta mielialasta ja että asia nyt oli parhaassa sovussa perille saatettu.

Ristiäisiksi määrätty päivä saapui.

Vanha Rasmussenin matami, jonka tuli kantaa lapsi, ja neiti Falk, jonka piti olla kummi, olivat aikoja sitten matkustaneet pienokaisen kanssa.

Tekla neiti ei olisi saapa tietää lapsen nimeä ennenkuin kirkossa. "Se on oleva odottamatonta hänelle," sanoi nuori Rasmussenin matami.

Kirkko aika oli jo ohitse, ja nuori matami istui kalpeana ja viehättävänä salissa, puettuna vaaleaan sitsihameesen ja kirjaompeluinen aamumyssi päässä, odottaen kummeja kirkosta tulevaksi.

Vihdoin kuului vaunut tulevan, ja heti sen jälkeen astui vanha Rasmussenin matami riemusta loistavana sisään ja laski pienoisen vastakastetun äidin syliin.

"Kas niin," sanoi hän voittoriemuisena, "suutele nyt pikku Olinaasi."

"Olina!" huudahti äiti kauhistuneena.

"Niin Olina, minä puhuin itse papin kanssa."

"Julma ihminen," nyyhkytti äiti, "en sadasta talarista olisi tahtonut häntä siksi kastetuksi!"

"No, nyt sinun kuitenkin täytyy tyytyä siihen," sanoi anoppi ja pani neljä sadankruunun seteliä huolellisesti käärittynä valkoiseen paperiin pöydälle. "Nämä on Olina saapa; vaan jos hänen nimekseen olisi tullut Aurelia, ei hän olisi saanut muuta kuin tavallisen kumminlahjan."

Nuori Rasmussenin matami säpsähti. Punainen vetolaastari, sadankruunun setelit, alkoi vaikuttaa lieventäväisesti hänen haavoitettuun äidinsydämeensä. Mutta kuitenkin hän vaan yhä itki ja mietiskeli, eikö nyt olisi sovelias tilaisuus saada suonenvetokohtausta.

"Kuules nyt, Maria, ole järkevä ja tynny," sanoi vanha matami. "Joko saat, näet, useampia lapsia tahi et saakaan useampia lapsia."

Kun tämä oli kiistämätön tosiasia, ei nuorella vaimolla ollut mitään sitä vastaan muistuttamista.

"Jos saat useampia lapsia, olen päättänyt, että Olinasta tulee minun oma tyttöni ja hän saa periä Granholtin ja kaikki mitä jälkeeni jätän. Ja vaikka hän jäisikin ainoaksi lapseksi ja Grönlidin perijäksi, lienevät kuitenkin Granholt ja kolikkoni hyvät lisänä."

Nuorella Rasmussenin matamilla ei ollut tätäkään vastaan mitään muistuttamista.

"Mutta niin paljon vaadin minä, että hänellä ensinnäkin on kristillinen ja siivo nimi, ja että hänet toiseksi on kasvatettava niin, että hän sopii siihen asemaan, johon hän joutuu, ja jos sinä rupeat panemaan liian paljon herrasoikkuja tytön päähän, kyllä minä ne hänestä otan pois. Nyt olen sanonut ajatukseni, ja sen mukaan saat käyttäytyä. Jollet noudata sitä, teen hänet perinnöttömäksi."

Nuori Rasmussenin matami ajatteli itsekseen, että joukottainkin äitejä varmaan ilolla antaisi tyttärilleen nimeksi Olinan, jos he vaan sen kautta saisivat hankkia heille 50,000 kruunun perinnön.

Hän ei näyttänyt siis olevansa minäänkään kepposesta ja päätti jättää suonenvetokohtauksen toiseen erään.

3.

Ludvig-serkku tulee Grönlidiin

Kahdeksantoista vuotta oli kulunut siitä päivästä, jolloin patrona Rasmussenin esikoinen ja samalla ainoa lapsi muorinsa itsepäisyydestä sai tuon plebejisen nimen Olina, ja paljon on siitä ajasta muuttunut Grönlidissä.

Uudet huonekalut ovat käyneet vanhoiksi, ja samoin on Rasmussenin laita.

Hän lähenee tuntuvasti viisikymmenlukua ja päivä päivältä käy hän lihavamaksi.

Samoin on hänen vaimonsakin laita, pulleaa ja pyöreää Rasmussenin rouvaa – hän on nimittäin uudenmuotisen arvoasetuksen mukaan kohonnut rouvaksi – on vaikea tuntea entiseksi hienotunteiseksi ja kalpeaksi matamiksi.

Pikku Olinasta oli tullut kukoistava neito.

Ainoa melkein muuttumaton on vanha Rasmussenin matami ja vanha piano.

Kumpaisellakin on edelleen sama kankea, kulmikas, vanhanaikuinen, mutta kuitenkin kunnioitusta herättävä ulkomuoto kuin ennenkin, eikä aika näy vaikuttaneen vähintäkään muutosta heissä, vaikka vanha Rasmussenin matami on jo noin 70-vuotias.

Olina eli Liina, kuten Rasmussenin rouva häntä aina nimittää, ei laisinkaan ole mikään kaunotar, vaan mitä yleiseen sanotaan

"sangen suloinen tyttö."

Hänellä on ystävällinen sininen silmäpari ja hyvänsuopeat, kukoistavat kasvot, joita vaaleankeltainen tukka reunustaa, jaettuna keskeltä otsaa ja käherrelty somiksi korkkiruuvimaisiksi kihariksi ympäri koko pään.

Nämä kiharat olivat Rasmussenin rouvan lemmeikkäiden käsien työtä.

Hän oli nimittäin aina uneksinut, että hänen pikku Liinastansa tulisi "kultakiharainen" keijukaisolento; mutta kun Olina oli jo kuuden vuoden vanha eikä hänen vaaleankeltainen tukkansa vielä osoittanut vähintäkään kiharittumisen taipumusta, päätti hellä äiti taitavien käsiensä kautta saada aikaan, sen minkä luonto niin julmasti oli kieltänyt hänen armaalta lapseltansa, ja Olinan täytyi sen vuoksi maata joka yö papiljotit tukassa.

Eräänä kauniina suvipäivänä seiso i Rasmussenin tomutakki yllä ja piiska kädessä salin ovella.

"Joudu nyt pian valmiiksi, Liina, muutoin tulee höyrylaiva kaupunkiin aikaa ennen meitä," sanoi hän.

"En saa hattuani oikein soveltumaan," sanoi Olina, joka seiso i peilin edessä sovitellen hattua pallopyöreään päähänsä.

"Anna minun auttaa," sanoi hänen äitinsä ja nousi sohvalta. "Kas niin, nythän se sopii. Voi kuinka se pukee sinua hyvin! Ja jollei Ludvig-serkku ihastu sinuun heti sinut nähtyänsä, niin olisipa kumma. Kuules, Rasmussen," sanoi hän, kääntyen miehensä puoleen, "kotimatalla saatat kyllä ajaa Skovhøin ohitse."

"Onko sinulla sitte asiaa Donnerin rouvalle, mamma?"

"Eipä, mutta minusta olisi hauskaa, jos hän saisi nähdä, että meidän taloon tulee nuori herra, sillä sitten olen varma siitä, että hän ja joku tyttäristä lentää tänne huomispäivänä. Muutoin saattaisi olla sangen hauskaa näyttää kopealle Donnerin Amalialle Liinan uutta hattua ja beduinikappaa, niin saa hän jotakin josta suuttua."

"No niin, koska sitä tahdot, mamma, niin voinhan sen kernaasti tehdä."

"No, laittautukaa nyt vaan matkalle. Hyvästi, hyvästi," huusi hän vaunujen vyöriessä alas tielle päin. "Sido nenäliinasi hatun suojaksi, lapsikulta, ettei kukkanen tomuunnu."

Rasmussenin rouva käveli ajatuksissa ja järjesteli huoneessa.

"Onpa kuitenkin oikein hauskaa että Donnerin rouva tulee tänne huomenna," sanoi hän. "Tosin on hän hirmuisen vastenmielinen, mutta sitten voi kuitenkin Ludvig nähdä että me seurustelemme sivistyneitten eikä raakain talonpoikain kanssa."

Skovhöissä, jossa jaloarvoinen kapteeni Donner asui rouvansa, kuuden tyttärensä ja kahden poikansa kanssa, vallitsi ehtoopäivällä sangen vilkas mielentila.

Amalia, Aurora, Konstance ja Klara neidet, kapteenin neljä täysikasvuista tytärtä, sekä kotiopettaja, jumaluusopin kandidaatti Klossing, Amalian sulhanen, seisoivat ruokasalin akkunoissa ja katselivat alas tiellepäin.

"Mamma, mamma!" huusi Klara neiti. "Tuolla tulee

Rasmussen ja Olina ajaen kaupungista, ja heillä on vieras herra mukanaan."

Donnerin rouva syöksähti huoneeseen.

"Vie Helga ja Fanny lastenkamariin, ettei vieraat saa heitä nähdä," käski hän nopeaneuvoisena kuin tavallisesti lastenpiikaa astuessaan sisään.

Kaksi pientä olentoa, ylt'yltään liassa, survastiin ulvovina lastenkamariin.

Heti sen jälkeen tuli Rasmussenin nelipyöräiset ajaen pihaan.

Etu-istuimella istui Rasmussen, ja takaistuimella olivat Olina ja eräs kaunis herra ylioppilaslakki päässä, pincenez nenällä ja plaidi hartioilla.

Kaikki kolme tervehtivät sisään, ja Donnerin rouva ja tyttäret nyökkivät päällään kuin kiinalaiset epäjumalankuvat.

"Näitkö mimmoisen kukkaisvasun Olina on saanut päähänsä?" kysyi Klara neiti.

"Hän ei tarvitsisi muita ruusuja kuin ne kaksi pionia, jotka hänellä on lihavilla kasvoillaan," sanoi Amalia.

"Hi-hi-hii," nauroi jumal. kand. Klossing.

Hän nauroi aina, kun Amalia neiti oli sukkela, ja kandidaatin mielestä oli hänen morsiamensa melkein aina sukkela, ja siksi nauroikin hän melkein aina.

"No, siinä olet todellakin oikeassa, Amalia kulta," nauroi rouva. "Hän on oikea talonpoikaisuus."

"Ja niin olevinaan kuin tuo nuori herra näytti olevan," jatkoi neiti. "Hän luuli varmaankin olleensa jotakin, siksi että hän on

saanut ylioppilaslakia ja viiksen alut."

"Hi-hi-hii," nauroi jumal. kand. Klossing.

"Äläpä, Amalia, en pidä laisinkaan siitä, että puhut pahaa ihmisistä, joita et edes tunnekkaan," sanoi rouva vakaasti.

Donnerin rouvalla oli ankarat perusaatteet. Hän ei voinut kärsiä pahaa puhuttavan ihmisistä – nimittäin jos he olivat miehiä.

Olihan hän kuuden naimattoman tyttären äiti.

"Hän oli niin suloinen," kuiskasi Aurora neiti.

"Aurora on pikiintynyt," huusivat sisaret kovaäänisesti, ikään kuin se olisi ollut jotakin aivan uutta, jota se ei suinkaan ollut, koska Aurora-neiti ylimalkaan piti kaikki nuoret miehet, jotka hän näki, suloisina.

Donnerin rouva oli vaipunut ajatuksiin.

"Huomenna lähden vierailemaan Grönlidiin," sanoi hän.

"Pääsenkö mukaan! – Pääsenkö!" huusivat molemmat nuorimmat tyttäret.

"Jos jonkun otan mukaani, otan Auroran; hän istuu alinomaan kotona," sanoi rouva. "Tahdon tutkiskella asemaa," ajatteli hän itsekseen; "jos hänellä on hyvät tulevaisuuden toiveet, kutsun hänet tänne. On tosiaankin jo aika saada Aurora naitetuksi, muutoin voisi se helposti käydä liian myöhäiseksi. Klaralla ja Kostancella ei vielä ole niin kiirettä; heillä on vielä muutamia vuosia aikaa."

Mutta Rasmussenin hepo juoksi vilppaasti eteenpäin, ja kohta ajoivat matkamiehet Grönlidin pihaan.

Rasmussenin rouva seiso i hymyillen porstuvan ovella heitä vastaan ottamassa.

"Hyvää päivää, hyvää päivää, terve tullut Grönlidiin! Onpa sinusta tullut suuri. Toivotan onnea, kun olet saanut ylioppilaslakin."

Rasmussenin rouva vei voittoriemulla sisarensa pojan saliin ja käski hänet sohvaan istumaan.

"Nyt sinun täytyy saada kuppi kahvia vahvikkeeksi. Lienet varmaankin väsyksissä matkasta ja pitkästä tiestä kaupungista tänne."

"En laisinkaan, vakuutan teille, etten laisinkaan ole väsyksissä.

Matkustus on perinvastoin virkistänyt minua. Maailma on niin ihanaa."

"Luulenpa todellakin että teitittelet minua. Täytyneehän meidän, jotka olemme niin läheistä sukua, kaikkien sinutella toisiamme. Ah niin, onpa niitä aikoja siitä kun näimme toisiamme. Kun viimeksi olit Grönlidissä, et ollut muuta kuin kuuden vuoden ikäinen, ja nyt olet yli kahdenkymmenen."

"Olemmehan melkein koko ajan asuneet Trondhjemissa," vastasi Ludvig. "Me muutimme Kristianiaan vasta kaksi vuotta sitten, kun isäni kuoli ja minun täytyi sinne ylioppilastutkintoa varten."

"Kuinka sentään aika kuluu," jatkoi Rasmussenin rouva. "Muistan niin hyvin, kun vanhempasi menivät kihloihin: se tapahtui ummelleen kahta vuotta ennen kuin minä tulin

Rasmussenin tuntemaan."

"Niin, pappa oli silloin saanut paikan eräasen kouluun Trondhjemissä."

"Aivan oikein. He tulivat silloin vieraisille amtmanni Falkille, jonka perheessä siihen aikaan olin seuranaisena, ja niin pyysi amtmannin rouva heidän jäämään päivällisille. Muistan sen, ikäänkuin se olisi ollut eilen," pitkitti Rasmussenin rouva suloisella surumielisyydellä. "Meillä oli saagosoppaa ja uudestaan lämmitettyä vasikanpaistia. Pöydässä istuissamme sanoi amtmanni: Juokaamme nyt kihlattujen malja. Mene kellarista hakemaan pullo viiniä, Maria. Niin – sillä he eivät milloinkaan sanoneet minua neiti Pederseniksi," selitti rouva.

"Ei, ei milloinkaan," vakuutti Rasmussen naivisti. "Joko he sanoivat vaan Maria, tahi myöskin sanoivat he neitsyt."

Ylioppilas puri huuliinsa ja Rasmussenin rouva ei ollut kuulevinaankaan tätä viimeistä huomautusta.

"Kuinka äitisi tulee toimeen?" kysyi hän Ludvigilta.

"Kiitos, sangen hyvin," vakuutti tämä, vaikka hän kuitenkin mielessänsä mietiskeli, lieneekö oikeastaan sellainen toimeentulo hyväksi sanottava, kuin päivällisruoka haetaan kahdeksalla killingillä höyrykyökistä ja syödään vesivelliä joka ilta.

Heti sen jälkeen noustiin pöydästä, ja ylioppilas meni ylös huoneesensa purkamaan kapineitansa toisten ryhtyessä talousaskareihinsa.

4.

Donnerin rouva tahtoo oppia panemaan kurkkuja etikkaan

Aamuaurinko paistoi kirkkaasti akkunoista sisään vierashuoneesen Grönlidissä.

Valkoisessa uudinsängyssä, vajonneena mainittuihin viiteen untuvapolsteriin ja yhdeksään pään-alustyyntyyn, makasi Ludvig ja oli aamumietteissänsä.

Hänen käyntinsä Grönlidissä ei ollut tavallinen lupa-ajanmatkustus; niinä neljänätoista päivänä, jotka hänen oli määrä siellä oleksia, oli hänen tulevaisuutensa päätettävä.

Hänen äitinsä oli leski ja eli niukoissa varoissa, ja itse ansaitsi hän vaan 20 kruunua kuukaudessa erään asianajajan konttorissa, niin että kumpaisenkin toimeentulo oli jotenkin ahtaalla.

Äiti oli sen vuoksi saanut aikaan sen viisaan tuuman, että poika kihlasi rikkaan serkkunsa. Appi antaisi sitten hänelle apua opintoaikana, kahden vuoden perästä voisi hän olla lakit. kandidaatti ja naida Olinan.

Paikkakunnan asianajaja oli vanha ja epäsuosiossa. Hän saisi sen vuoksi runsaasti työtä paikkakunnassa, ja vastanaineet asuisivat Grönlidissä, jollei vanha matami jo sitä ennen olisi kääntynyt selin tähän syntiseen maailmaan ja antanut Granholtia Olinalle.

Ludvig nousi ylös ja pukeusi katsellen ulos akkunasta.

Näköala oli kaunis, eikä hänen tulevaisuuden toiveensakaan olleet niin huonot.

Ylt'ympäri oli kukoistavia niittyjä ja lainehtivia peltoja. Etäältä saattoi vähäisen koivikon läpi nähdä Granholtin huoneenkattojen häämöittävän, ja kaukaa näkyi iso, synkkä kuusimetsä, josta talo oli nimensä saanut.

Kaikki tämä ihanuus oli Olinan kädessä, ja siinä seisoessansa vahvistui vahvistumistaan hänen päätöksensä niin pian kuin mahdollista pyytää tätä kättä omaksensa.

Tosin oli se jotenkin punainen ja jotenkin iso; mutta eihän kaksi isoa taloa ja 100,000 kruunua voineetkaan liian pieneen käteen mahtua.

Kello kävi yhtätoista, kun ylioppilas tuli alas saliin.

Paitse talon väkeä oli myöskin vanha Rasmussenin matami läsnä.

Hän oli kuullut puhuttavan ylioppilaan tulosta, ja kun hän vakavasti varoi naimistuumain olevan aikeessa hänen ja Olinan välillä, oli hän tullut tänne ylioppilasta tarkastamaan.

Tämä tarkastelu selvästi ei päättynyt ylioppilaan eduksi, sillä vanha Rasmussenin matami puristi kokoon huulensa ja kohautti harmaita viiksejensä nenän alle, joka ei ollut mikään hyvä merkki.

"Vai niin, sinä olet Mailerin Ludvig?" sanoi hän ja puristi hänen kättänsä, niin että valkoiset merkit jäivät hänen omiin sormiinsa.

Kumarruksella myönsi ylioppilas nimen oikeaksi.

"Sinusta on tullut iso, kaunis poika, sitten kuin täällä viimeksi olit:

Kuinka äitisi voi?"

"Kiitoksia vaan, hän voi erittäin hyvin," ja ylioppilas toivoi, että samoin oli Rasmussenin rouvan laita.

"En ole mikään rouva," sanoi eukko äreästi, ilmaisematta muutoin hänelle vointiansa.

Kun oli käyty istumaan aamiaispöytään, tuli sisäpiika huoneesen ja ilmoitti salamielisellä katsannolla nuoremmalle Rasmussenin rouvalle, että Donnerin rouva oli siellä ulkona ja tahtoi puhutella häntä.

Avonaisen oven läpi nähtiin Donnerin rouva mustassa silkissä ja Aurora vaaleassa lenongissa.

"Kaikin mokomin tulkaa sisään!" pyysi Rasmussenin rouva ja nousi ylös.

"Kiitoksia, meidän täytyy heti palata," sanoi Donnerin rouva ja astui sisään sekä tervehti läsnäolevia, Rasmussenin rouvan esitellessä ylioppilasta.

"Emme tietäneet täällä olevan vieraita," sanoi Aurora. "Me tulemme aivan arkivaatteissa."

"Enpä luullut teidän varanne kannattavan käydä noin hienoissa arkivaatteissa," sanoi vanha Rasmussenin matami.

Donnerin rouva ei kuullut viimeistä muistutusta.

"Minulla oli asiaa teille, rouva Rasmussen," sanoi hän. "Tahtoisin niin mielelläni, että te opettaisitte minua panemaan

kurkkuja etikkaan."

Donnerin rouva oli pelkkää hymyilyä ja ystävällisyyttä ja oli itsekin kuin etikkaan pantava kurkku.

"Siitä voimme sitten puhella," sanoi Rasmussenin rouva. "Nyt teidän pitää vähän murkinoida kanssamme."

Donnerin rouva kävi istumaan ylioppilaan ja Aurora Olinan viereen, kenties antaaksensa Ludvigille tilaisuutta vertaella heitä keskenänsä.

Vertailu ei päättynyt edukkaasti Olinalle, sillä Auroran rinnalla oli hän kuin mölskä, punainen pioni kauniin ruusun rinnalla.

Donnerin neiti oli hienoine ihoinensa, mustine kiharinensa ja loistavine silminensä oikea loistokukkanen kukoistuksessansa. Kenties ruusu oli liian täysin puhjennut, niin että saattoi syystä peljätä sen piankin alkavan ransistua.

"Te viiwytte kai täällä koko suven?" kysyi Donnerin rouva.

"Ainoastaan neljätoista päivää," sanoi Ludvig. "Minulla ei ole pitempää virkalomaa konttorista."

"Olette kenties jo kandidaatti?"

"En vielä, mutta toivon ennen pitkää siksi pääseväni."

"Toivon, että te usein ilahutatte meitä vierailemalla Skovhöissä täällä ollessanne. Vaan minä en kärsi kankeita visiittejä. Kun tulette, jäätte koko päiväksi ja pidätte hyvänänne mitä talo tarjoaa. Meidän perheet ovat liian hyvät ystävät ja tuttavat paljoo kursaillaksemme. Eikö niin, rouva Rasmussen?" sanoi Donnerin rouva, kääntyen vanhan matamin puoleen.

Tuo salamielinen piika oli nimittäin kutsunut talon rouvan ulos kyökkiin jonkun tärkeän asian johdosta.

"Olkaa hyvä, älkää sanoko minua rouvaksi," sanoi vanha Rasmussenin matami karmeasti. "Minä olen vaan matami, mutta olen tyytyväinen asemaani. Ajattelen aina näin: parempi kylläinen matami kuin nälkäinen rouva. – Olkaa hyvä, suvaitsetteko leipää?" sanoi hän ja ojensi Donnerin rouvalle leipäkorin.

"Kiitoksia, minulla ei ole nälkä," sanoi Donnerin rouva katkera hymy huulilla.

Kotvasen kuluttua sanoivat he jäähyväiset, ja Donnerin rouva kysyi, eikö ylioppilas tahtois saattaa heitä kappaleen matkaa tielle nähdäksensä missä Skovhöi oli.

Ylioppilas tietysti tahtoi mielellään.

"Olina ottakoon myöskin yllensä ja seuratkoon mukana, niin ei Ludvigin tarvitse yksin palata," sanoi Rasmussenin rouva. "Pidä vaan varalta, ettei Donnerin neiti liian paljon jää kahden kesken hänen kanssansa," neuvoi hän tyttärtä hiljaa.

Vanha Rasmussenin matami oli myöskin kotia menossa, ja kaikki seurasivat yksissä alas tielle päin.

Ludvig Möller ja Donnerin rouva tyttäreineen kävivät edellä; Rasmussenin matami ja Olina seurasivat jälestä.

"Tietysti on äitisi aikomus, että sinusta ja Möllerin Ludvigista tulee pariskunta," sanoi vanha Rasmussenin matami yht'äkkiä.

Olina säpsähti ja loi punastuen silmät maahan.

"Luulen niin olevan," sanoi hän.

"Pidätkö enemmän hänestä kuin Rasmus Nielsenistä?"

Rasmus Nielsen oli eukon veljenpoika. Hän oli pehtorina ja isännän sijaisena Granholtissa.

"Hän näyttää paljoa paremmalta ja hienommalta kuin Rasmus," sanoi Olina ujosti.

"En konsaan usko, että hän on pitävä sinusta niin paljon kuin Rasmus."

"Rasmus et konsaan ole sanonut pitävänsä minusta."

"Tiedäthän sen, että hän pitää," sanoi eukko. "Jos olisit nähnyt kuinka hän kävi pahoille mielin kuullessansa, että tähän taloon oli kosija tullut. Eilen oli meillä lihakeittoa – se on hänen lempiruokaansa, mutta hän ei voinut pelkästä surusta saada kulumaan muuta kuin yhden lautasellisen, ja muutoin syö hän tavallisesti kolme."

Olina näytti liikutetulta tästä hänen lempensä osoitteesta.

"Voisiko sinulla todellakin olla sydäntä saattaa hänet onnettomaksi?" kysyi muori.

Olina näytti olevan kahden vaiheella. "Ludvig on kuitenkin sekä hienempi että kauniimpi," sopersi hän.

Vanha Rasmussenin matami pusersi kokoon huulet ja hänen viiksensä nousivat hirveästi koholle.

"Tämä kihlaus täytyy estää. Heistä ei konsaan tule onnelliset," ajatteli hän.

Hänen katseensa harhaili hajamielisesti pitkin avaruutta, kunnes kiinnittyi Donnerin rouvan kookkaasen, jäykkään vartaloon.

"Hän on auttava minua kihlauksen estämisessä," ajatteli eukko. "Ei kukaan ole siihen soveliaampi."

Mutta Ludvig kulki iloisena tietä eteenpäin Auroran rinnalla.

Neiti nauroi ja laski leikkiä, heitti häneen loistavan katseen, loi sitten maahan silmänsä näyttääksensä pitkiä silmäripsiänsä ja availi silloin tällöin punaisia huuliansa, jotta ylioppilas vilaukselta saisi nähdä hammasten valkoisen rivin.

Ludvig oli ihastuksissaan.

Hän näki ainoastaan Auroran ja unhoitti Granholtin ja Grönlidin, Olinan ja vanhan Rasmussenin matamin.

Silloin kuului viimeksimainitun kolea ääni ja saattoi hänet takaisin todellisuuteen.

"Te käytte liian kiireesti," huusi hän.

He seisahtivat.

"Luulenpa että on parempi että me kaksi vanhaa käymme jälestä, niin nuoret voivat juosta edeltä," sanoi hän.

Donnerin rouva antausi vastenmielisesti Rasmussenin matamin seuraan, ja Olina käveli Auroran ja Ludvigin rinnalla.

"Heistä tulisi kaunis pari," sanoi eukko yht'äkkiä, kun nuoret olivat kerjanneet kappaleen matkaa edelle. Donnerin rouva säpsähti.

"Heistä?"

"Ylioppilaasta ja tyttärestänne."

"Miniänne on varmaankin aprikoinut paria toisin," sanoi Donnerin rouva.

"Kuulkaapa, rouva Donner," sanoi Rasmussenin matami

suoraan, "me kaksi emme konsaan ole ollut erittäin hyvät ystävät."

Donnerin rouva heitti niskaansa.

"Mutta kun on kysymyksessä asia, joka suuresti koskee meitä molempia, luulen voivamme tehdä rauhan."

Donnerin rouva alkoi kurolla korvin kuullella.

"Nähkää," jatkoi eukko, "Ludvig Möller on nuori, kaunis ja kelpo mies, niin että tyttärenne voisi pitää itseään onnellisena saadessaan hänet mieheksi."

Donnerin rouva arveli, että hän voisi pitää itseään yhtä onnellisena saadessaan Auroran vaimoksi.

"Mutta nyt on miniäni päähän pistänyt, että hänen pitää saada Olina, ja luulenkin, että Ludvig aikoo kosia. Minä taasen tahdon tytön naimisiin veljenipojalle Rasmus Nielsenille. Heidän avioliittonsa tulisi paljoka onnellisemmaksi, sillä Rasmus sopii paremmin Olinan säätyyn, hän voi paremmin hoitaa hänen talojansa ja omaisuuttansa, ja hän pitää sydämmen pohjasta työstä. Jos ylioppilas nai hänet, niin ottaa hän hänet vaan rahain vuoksi, joten ei olisi laita, jos hän kihlasi teidän tyttärenne."

Donnerin rouva puri huuliinsa.

"Sillä," jatkoi eukko parantaakseen sanojansa, "eihän Olina ole laisinkaan niin kaunis kuin teidän tyttärenne, ja jollei silmäni petä, on hän jo hyvällä alulla rakastua Aurora neiteen."

Donnerin rouva arveli, ettei se taitanut olla niin epätodenmukaistakaan.

"Minä esittelen siksi, että me kaksi teemme liiton ja koemme

kaikin voimin saada ylioppilas ja Aurora neiti pariiksi. Mitä teihin tulee, hyvä rouva Donner, en laisinkaan epäile, että te olette parastanne koettaneet ilmankin minun kehoitustani."

Donnerin rouva puri taas huuliinsa. Vanhalla Rasmussenin matamilla ei ollut juuri hyvää aistia sanojansa valitessa.

"Mutta minä ajattelin, että me voisimme saada enemmän toimeen, jos yksissä toimimme. Minä olen tekevä mitä suinkin voin peloittaakseni häntä naimakaupoista Olinan kanssa. Olemmeko siis yksimieliset?"

Donnerin rouva nyökkäsi päällään osoittavasti.

"Teiltä en vaadi muuta kuin annatte minulle tiedon heti kun olette saaneet hänet pauloihinne takertumaan."

Taasen epäaistikas lausetapa, jota Donnerin rouva ei kuitenkaan ollut kuulevinaan.

Hän lupasi heti antaa Rasmussenin matamille tiedon kihlauksesta.

He olivat nyt tulleet liki Skovhöitä, ja Olina sanoi että hänen ja Ludvigin täytyi kääntyä takaisin, jos mieli ennättää kotia päivällisiksi.

He erosivat siis lähetellen molemmin puolin terveisiä, ja vanha matami sanoi myöskin jäähyväiset ja läksi kiireesti kotia päin vähäistä sivupolkua myöten.

Donnerin rouva vilkasi hänen jälkeensä.

"Tuosta olen saanut voimakkaan liittolaisen," ajatteli hän. "Nyt olen melkein varma voitostani, sillä Auroraan saatan luottaa. Hän on niin tottunut, ettei hän enää tarvitse vähintäkään

opettamista. Odottakaa vähän vaan te, Rasmussenin rouva, niin taritsen minä kyllä kohta teille etikkakurkkuja."

5.

Vanha Rasmussenin matami ennustaa poutaa, vaan tulee sadetta

Samana päivänä jälkeen puolenpäivän oli Ludvigin määrä käydä tervehtimässä vanhaa Rasmussenin matamia.

Eukko ei tosin ollut häntä kutsunut, mutta Rasmussenin rouva tiesi hänen olevan hyvillään siitä, jos Ludvig kutsumatta osoittaisi hänelle tämän kohteliaisuuden, ja sen vuoksi oli hän kehoittanut ylioppilasta menemään sinne.

Rasmussenin rouvalle oli nimittäin anoppi niinkuin eräille metsäläiskansoille jumalat: hän oli kostonhimoinen ja julma haltiahenki, jota täytyi koettaa useasti uhreilla lepyttää.

Ludvig läksi siksi liikkeelle ja saapui pian perille taloon.

Sen edustalla tapasi hän paljassäärisen piikatytön, jolla oli mitä suurin määrä tetrinpilkkuja kasvoissa ja mitä vähin määrä hameita yllä sekä kaulantienoot paljaina kuin franskalaisella tanssijatytöllä.

"Onko vanha rouva Rasmussen kotona?" kysyi ylioppilas.

Piika, jolla parast'aikaa oli tuo jotenkin kiusallinen kasvojen ja käten puhdistustoimi, hieroi silmiänsä, sylkäsi suustaan saippuavettä ja töllisteli häneen.

"Hä?"

"Onko vanha rouva Rasmussen kotona?"

"Muoriko?"

"Niin."

"On, kotona on," vastasi piika ja jatkoi keskeytymättä puhdistustyötänsä.

"Tahtoisin mielelläni tavata häntä."

Piika pyhki kaulansa ja kasvonsa hameesen – hän käytti lämpimän vuoksi tätä pukimetta ainoastaan yksikössä – ja riensi sitten huoneeseen.

Kotvasen jälkeen palasi hän takaisin.

"Tehkää niin hyvin ja käykää sijaan," sanoi hän, käydessään edellä ja opastaessaan Ludvigia saliin.

Se oli iso huone, täynnä kummallisimmassa sekamelskassa uudenaikaisia sohvia ja tuoleja, vanhoja vetoarkkuja ja piironkeja ja isoja uudinsänkyjä. Seinillä riippui ihanassa epäjärjestyksessä koko joukko valokuvia ja puupiirroksia.

Ludvig kävi istumaan eräälle sohvalle ja antoi katseensa kulkea pitkin huonetta, kunnes hän kiintyi katselemaan erästä taulua, joka pyhää Ceciliaa esitellen riippui seinällä.

Mainitulla pyhimyksellä oli punainen hame, vihreä shaali ja turvottuneet kasvot, ikään kuin hänellä olisi paise ikenissä tahi sikatauti. Ainakin näytti hän hyvin surkealta ja tuijotti lakkaamatta silmineen taivasta kohti, joka kovin muistutti tuttua laulunsäettä:

"Niin sininen etelän taivas on."

Nyt aukeni ovi ja Ludvig nousi seisoalleen.

Se ei ollut kuitenkaan vanha Rasmussenin matami, vaan

tanakkavartaloine nuori mies päivettyneine, ystävällisine kasvoineen.

Hänen pukunsa oli yksinkertainen, vaan siisti ja hän näytti ylimalkaan hyvinpuetulta rengiltä.

Hän astui suoraan ylioppilaan luo, tarttui hänen käteensä ja kumarsi jäykästi päätään.

Ludvig katseli häntä ihmeissään ja antoi hänelle pari sormeansa.

Nuori mies kävi istumaan pöydän viereen.

"Tänään on kauhea helle," sanoi hän puheen aluksi.

"Kovin lämmin," sanoi Ludvig kylmästi.

"Eilen oli niinikään kovin lämmin."

Ludvig alensihen päästämään joutavan myöntämysäänähdyksen ja näytti kyllästyneeltä tähän puheluun. Hän kiintyi katselemaan pyhää Ceciliaa eikä ollut tietävinäänkään että tuo nuori mies oli huoneessa.

Nuori mies sormi nolona pöytäliinaa ja neuvotteli itsekseen, eikö hänen pitäisi julki lausua se mielipide, että varmaan tulee olemaan kovin lämmin huomennakin.

Nyt aukeni taas ovi, ja huoneesen astui vanha Rasmussenin matami, kantaen isoa tarjotinta, jolla oli satumaiset määrät voita, leipää, juustoa, muniä ja savutettua sianlihaa.

Häntä seurasi tuo kepeästi puettu nuori neitonen, joka kantoi viilipiimää puukehlossa, niin isossa ja laajassa, että sitä mukavasti olisi voinut käyttää lasten pesuammeena.

Kaikki ladottiin pöydälle ja Ludvig aavisti vähäisen, että

Rasmussenin matami aikoi ruokkia kaikki paikkakunnan köyhät hänen käyntinsä kunniaksi.

"Hyvää päivää, poikaseni," sanoi eukko ja puristi hänen kätensä valkoiseksi. "Olipa hauskaa, että tulit minua tervehtimään. Käy nyt istumaan tähän pöytään ja syö vähäsen välipalaa."

Ludvig vakuutti, ettei hänellä ollut laisinkaan nälkä.

Hän tunsi itsensä edelleen loukatuksi siitä että eukko sinutteli häntä ja ylimalkaan kohteli häntä ikään kuin hän olisi vasta ripille päästetty.

"Tämä on veljeni poika Rasmus Nielsen," lisäsi eukko jonkunlaisena esittelynä.

Ludvig kumarsi kylmästi ja ryhtyi epätoivoisena viilimaitokehloon käsiksi, pyhän Cecilian vakaasti luodessa silmänsä sinistä taivasta kohti, ikään kuin hän tahtoisi rukoilla: päästä meitä kaikesta koleriinista!

Rasmus kävi vadin toiselta puolelta ankarasti maidon kimppuun.

"Teillä on hyvin kaunis asunto täällä," virkkoi ylioppilas jotakin sanoaksensa.

"On, jumalan kiitos, sangen siisti," sanoi eukko ja katsahti ylpeästi ympärilleen. "Olen muutoin aikonut muuttaa pois toisen sängyistä ja ostaa fortepianon sijaan. Semmoinen on hieno huonekalu. Mutta onhan sitä aikaa tehdä se sittenkin kun Rasmus ja Olina ovat naimisissa."

"Ovatko he sitten kihloissa?" kysäsi ylioppilas, kun Rasmus

punastui nolona ja ahmi mahdollomat määrät kokkelomaitoa.

"Eivät vielä, mutta toivoakseni kohtakin ovat. He molemmat saavat periä minut ja asua Granholtissa, kuu he ovat naimisissa."

"Mutta jos tyttö nyt menee toiselle?"

"Niin saavat hän ja hänen miehensä niinikään asua täällä, jos he tahtovat periä minut, kun kerta kuolen."

"Ette kai aio niin pian kuolla. Olettehan te vielä niin rivakka."

"En suinkaan, minä toivon Jumalan avulla saavani vielä elää kymmenen tai kaksitoistakin vuotta. Äitini oli 90 ja muorini 99 kuollessaan, ja toivoakseni elän minä yhtä kauan."

Ylioppilas ei pitänyt sitä mahdollomana.

"Minä tietysti asun täällä edelleen, ja kaikki on käypä minun tahtoni mukaan.

"Tietysti."

"Rasmus on myöskin asuva täällä. Hän on saapa puolet omaisuudesta ja vapaan asunnon itselleen ja perheelleen, jos Olina menee toiselle."

Ylioppilas kuvaili mielessään, kuinka hauskaa elämää sentään Olinan vastainen mies tulisi viettämään.

Hän laski lusikan pois kädestään ja oli ravittu.

Eukko piti puhelun aikana salaisesti silmällä hänen kasvojansa, ja tyytyväisyyden väre loisti hänen silmistänsä.

Noustiin nyt pöydästä, ja Rasmussenin matami vei voittoriemulla vierastansa pitkin taloa näytellen kaikkia vintistä kellariin saakka. Sen jälkeen oli hänen nähtävä navetta ja talli, ja sitten oli hänen Rasmus Nielsenin johdolla katseltava tilukset,

sillä aikaa kun eukko valmisti illallista.

Siinä tarittiin voipuuroa ja paistettua silavaa, ja kun Ludvig mitä väkivaltaisimmilla ponnistuksilla oli saanut syötyä vähän näistä herkuista, sanoi hän jäähyväiset, sydämen pohjasta iloiten päästessään täältä eroon.

"Nyt luulen ma tuntuu naimakauppa hänelle jo vähän vastenmieliseltä," ajatteli eukko. "Huomenna tulee kaunis ilma. Silloin hän menee Donnerille vierailemaan, ja sitten luullakseni rouva ja neiti pitävät huolen lopusta."

Seuraavana päivänä ei kuitenkaan ollut kaunista ilmaa, niinkuin vanha Rasmussenin matami oli ennustanut, vaan sitä vastaan kauhea myrsky.

Samoin oli sitäkin seuraavana laita, eikä Ludvig sen vuoksi voinut käydä vierailemassa Skovhöissä.

Kumpaisenkin päivän istuivat Ludvig ja Olina kahdenkesken salissa, kun Rasmussen oli työssä omassa huoneessansa ja rouva kyökissä.

Ulkona satoi rajusti, ja sisällä istui ylioppilas ja laski ja laski.

Hän muodosti ajatuksissaan yhteenlaskun, jossa Olinan hyvät puolet, hänen kiinteä omaisuutensa sekä Grönlid ja Granholt olivat yhteenlaskettavat. Summasta vähensi hän Rasmussenin matamin puolen omaisuuden, joka oli joutuva pehtori R. Nielsenin osaksi, sekä ne harmit, jotka välttämättä olisivat seurauksena siitä että vanha matami olisi ylimpänä käskijänä ja pehtori heltiämätön hyyriläinen talossa.

Mutta kuinka ikään hän laski yhteen ja vähensi, edusti hänestä

Olina kuitenkin liian suurta summaa laskuista aivan sinänsä pois pyhittäväksi.

Silloin tällöin leijaili tosin hänen silmänsä edessä loistava olento mustine kiharineen ja punaisine poskineen, olento, joka liihoitteli laskujen yli ja pyhki numerot melkein näkymättömiksi vaalealla lenongihameellansa.

Ludvig piti kuitenkin uljaasti puoliansa ja karkoitti utukuvan matkoihinsa, ja kun ilma toisena päivänä selkisi ja ilta-aurinko paistoi sisään salin akkunoista Grönlidissä, kohtasivat sen säteet ylioppilaan, joka istui sohvassa Olinan vieressä ja kuroitti parhaallaan käsivarttansa saadaksensa sen uloittumaan hänen vyötäistensä ympäri. Sen säteet tapasivat myöskin Rasmussenin riemuitsevan rouvan, joka istui ilokyneleet silmissä ja lasi kädessä ja joi vastakihlattujen maljan kotitekoisella karviais-marjaviinillä, ja patrona Rasmussenin, joka istui vaiti ja vakaana vaimonsa vieressä ja näytti liikutetulta tahi uniselta – ei ollut helppo päättää kumpaiseltako.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.